

CHEMICKÝ POTENCIÁL

Dosud uvedené vztahy platily pro uzavřené soustavy (tj. pro soustavy o stařílém složení).

Otevřená soustava: změnami složení otevřené soustavy jsou způsobeny změny její vnitřní energie.

Definice: $\mu_i = \left(\frac{\partial U}{\partial n_i} \right)_{S, V, n_j}$ látková množství všech složek kromě i-tej

chemický' látkové množství
potenciál i-tej složky
i-tej složky

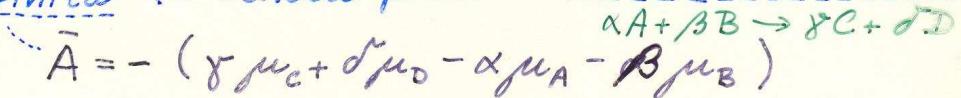
(intenzivní veličina.)

Význam chem. potenciálu:

a) Fázové rovnováhy: za rovnováhy je chemický potenciál každé látky ve všech fázích stejný. Pokud jde není stejný, snaží se soustava rovnováhy dosáhnout např. difuzí, odparováním,...

b) Chemické rovnováhy:

Afinita (= ochota probíhat) chemické reakce:

Reakce samovolně běží na tu stranu, kde $\bar{A} > 0$ tak dlouho, dokud $\bar{A}$ neklesne na $\bar{A} = 0$ (tj. dokud nedosáhne rovnováhy).

soustava

Chemický potenciál ideálního plynu

Probrat zem
chem. potenciál
Složg reálné směsi.

T13

$$\mu = \mu^\circ + RT \ln p$$

Důkaz: Brdička, Dvořák: Základy fyzikální chemie
Academia (Praha 1977) - str. 412

μ° ... standardní chem. potenciál. Závisí na teplotě, nezávisí na tlaku. Udává chem. potenciál ideálního plynu při jednotkovém tlaku (v tomto případě)

$T(K)$ ... teplota, $p(\text{Pa})$ ... tlak, $R = 8,314 \text{ J K}^{-1} \text{ mol}^{-1}$
 p ... tzv. relativní tlak. Např. podíl $\frac{p}{p_{\text{STAND}}}$.

Chem. potenciál reálného plynu μ $\mu^\circ + RT \ln f$

Využijeme fugacitu f . (fugacita = korigovaný tlak)

$$\mu = \mu^\circ + RT \ln f$$

μ° ... chem. potenciál reálného plynu při jednotkové fugacitě

Chem. potenciál složky ideální směsi (v libovolné fázii)

$$\mu_i = \mu_i^\circ + RT \ln x_i$$

x_i ... molární zlomek i-tej složky ($= p_i/p^\circ$)

μ_i° ... chem. potenciál čisté i-tej složky

$\sum_i (\text{Plyny: } \mu_i = \text{chem. potenciál i-teho plynu, který je v rovnovaze s čistou i-tou kapalností, kritickou})$

Chem. potenciál složky reálné směsi

$$\mu_i = \mu_i^\circ + RT \ln f_i$$

$$f_i = f_i^\circ \cdot a_i$$

$$\mu_i = \mu_i^\circ + RT \ln (f_i^\circ \cdot a_i)$$

$$\mu_i = \mu_i^\circ + RT \ln f_i^\circ + RT \ln a_i$$

$$\mu_i^\circ$$

f_i ... fugacita i-tej složky. $a_i = \frac{f_i}{f_i^\circ}$

f_i° ... $\rightarrow$ čisté $\rightarrow$ $\rightarrow$

a_i ... aktivita i-tej $\rightarrow$ bezrozměrná
Veličina definována pomocí součinu koncentrací všech složek

$$\mu_i = \mu_i^\circ + RT \ln a_i$$

μ_i° ... chem. potenciál i-tej složky, jen o jednotkové aktivitě.

$a_i = \gamma_i^{\text{(x)}} \frac{c_i}{c_i^\circ}$ c_i ... molární koncentrace v mol l^{-1} (proto tento případ lepe použít x_i)

γ_i ... aktivitní koeficient

γ_i -li c_i malé (zředěný roztok), je $\gamma_i \rightarrow 1$, $\Rightarrow x_i = c_i$

$$\alpha_i \approx 1$$
 tedy $a_i \approx c_i$

$\Rightarrow x_i = c_i$ $\Rightarrow 1$ ($\alpha_i = x_i$)

Kalorimetrie - viz lab. cvič.

Tp

= věda zabývající se měřením tepelných efektů nejznámějších dějů.

Kalorimetr = přístroj pro měření kalorimetrických dat. (konstrukčně složitý → v lab. cvičení improvizace - termoska + doplňující vybavení).

Obecná kalorimetrická rovnice:

$$Q_1 = Q_2$$

Q_1 ... teplo soustavě dodané

Q_2 ... → soustavou přijaté

$$Q_1 = c \cdot m \cdot \Delta T$$

$$Q_f = \delta H_f \cdot m$$

$$Q_E = U \cdot I \cdot \alpha t$$

... teplo potřebné na ohřátí látky v daném skupensku

... → → → změnu skupensku

... → → → dodané soustavě ve formě elektrické práce

c ... měrné teplo

$$[c] = \text{J kg}^{-1} \text{K}^{-1}$$

m ... hmotnost

δH_f ... měrné skupenské teplo

$$[\delta H_f] = \text{J kg}^{-1}$$

$$U \dots \text{napětí} \quad [U] = V$$

$$I \dots \text{průtok} \quad [I] = A$$

$$\alpha t \dots \text{čas} \quad [\alpha t] = s$$